

Spis treści

Wykaz skrótów	XV
Bibliografia	XIX
Wprowadzenie	XXXIII
Rozdział I. Ochrona wierzycieli łączących się spółek kapitałowych w wybranych systemach prawnych państw europejskich	1
§ 1. Regulacja prawa europejskiego a modele ochrony wierzycieli	2
I. Trzecia dyrektywa dotycząca łączenia się spółek akcyjnych	2
II. Rodzaje systemów ochrony wierzycieli	8
§ 2. Systemy prawne umożliwiające wierzycielom wstrzymanie procedury połączenia	9
I. Włochy	10
II. Wielka Brytania	12
§ 3. Systemy prawne przyznające wierzycielom ochronę przed zakończeniem procedury połączenia (bez możliwości wstrzymania połączenia)	14
I. Francja	14
II. Belgia	19
§ 4. Systemy prawne przewidujące ochronę wierzycieli po połączeniu ...	20
I. Niemcy	21
II. Szwajcaria	23
Rozdział II. Pozycja prawna wierzycieli w sytuacji łączenia się spółek	29
§ 1. Wpływ łączenia się spółek na sytuację wierzycieli	29
I. Istotna zmiana aktywów i pasywów spółki przejmującej	30
II. Zmiana dłużnika bez zgody wierzyciela	33
1. Kilka uwag o zmianie dłużnika w prawie cywilnym	33
2. Zmiana dłużnika w sytuacji łączenia spółek	35
III. Okoliczności mogące stanowić podstawę zróżnicowania ochrony wierzycieli	37
1. Zagadnienie odmiennego traktowania wierzycieli spółki przejmującej i przejmowanej	37
2. Kondycja finansowa łączących się spółek	40
A. Zakaz łączenia się spółek w upadłości	40
B. Kryteria formalne a kryteria finansowe	43

IV. Ocena zasadności braku zróżnicowania ochrony wierzycieli łączących się spółek	45
§ 2. Znaczenie szczególnych okoliczności prawnych towarzyszących łączeniu się spółek	46
I. Dopłaty w gotówce dla wspólników łączących się spółek	47
1. Połączenie <i>per incorporationem</i>	47
A. Bilansowe źródła finansowania dopłat	48
B. Wysokość kwot przeznaczonych na dopłaty	53
2. Połączenie <i>per unionem</i>	57
A. Bilansowe źródła finansowania dopłat	57
B. Wysokość kwot przeznaczonych na dopłaty	58
II. Połączenie bez podwyższenia kapitału zakładowego	60
1. Spółka przejmująca będąca wspólnikiem spółki przejmowanej	60
2. Spółka przejmująca posiadająca udziały własne	62
3. Nabycie udziałów własnych w celu wydania ich wspólnikom spółki przejmowanej	65
III. Żądanie wykupienia przez spółkę przejmującą udziałów wspólnika	68
IV. Prawa osób trzecich związane z udziałami łączących się spółek	70
1. Prawa związane z udziałami spółki przejmowanej lub spółek łączących się przez zawiązanie nowej spółki	70
2. Prawa związane z udziałami spółki przejmującej w przypadku łączenia <i>per incorporationem</i>	74
V. Uchylenie albo stwierdzenie nieważności uchwały o połączeniu	74
§ 3. Wierzyciel jako podmiot trzeci w sytuacji łączenia się spółek	77
I. Brak możliwości wstrzymania procedury połączenia lub zaskarżenia uchwały o połączeniu	78
II. Obowiązki informacyjne wobec wierzycieli	79
1. Ogłoszenie planu połączenia	79
2. Wpisanie wzmianki o podjęciu uchwały łączeniowej w rejestrze przedsiębiorców	81
3. Ogłoszenie o połączeniu	82
III. Odpowiedzialność względem wierzycieli za szkody wyrządzone w związku z połączeniem	84
§ 4. Środki kontraktowe zabezpieczenia wierzycieli na wypadek połączenia	86
I. Zastrzeżenie zgody wierzyciela na połączenie	87
II. Umowne obowiązki informacyjne	89

Rozdział III. Wstąpienie w prawa i obowiązki spółki ulegającej rozwiązaniu w wyniku połączenia	91
§ 1. Następstwo prawne w sytuacji łączenia się spółek	92
I. Konstrukcja prawna przyjęta w art. 494 § 1 KSH	92
II. Następstwo prawne pod tytułem ogólnym w prawie cywilnym	95
III. Charakter następstwa prawnego pod tytułem ogólnym w sytuacji łączenia się spółek	99
IV. Uzasadnienie konstrukcji prawnej przyjętej w art. 494 § 1 KSH	103
§ 2. Zakres następstwa prawnego w stosunkach prywatnoprawnych	108
I. Sukcesja w odniesieniu do praw spółki tracącej byt prawny	108
1. Prawo podmiotowe a uprawnienie	108
2. Prawa majątkowe	112
A. Prawa rzeczowe	114
B. Wierzytelności	115
C. Prawa majątkowe na dobrach niematerialnych	120
D. Prawa członkostwa w spółkach handlowych	121
3. Prawa niemajątkowe	128
II. Sukcesja w odniesieniu do obowiązków spółki tracącej byt prawny	131
1. Obowiązki w rozumieniu art. 494 § 1 KSH	131
A. Rodzaje obowiązków, które mogą ciążyć na spółce przejmowanej (spółkach łączących się przez zawiązanie nowej spółki)	132
B. Obowiązki, które mogą być objęte następstwem prawnym	133
2. Dług inny aniżeli wynikający z papierów wartościowych ..	135
A. Dług jako przedmiot następstwa prawnego	135
B. Dług obejmujący <i>non facere</i> albo <i>pati</i> . Obowiązek złożenia oświadczenia woli o określonej treści	136
C. Dług związany z cechami osobistymi dłużnika	137
D. Dług naturalny	139
E. Zagadnienie nabycia uprawnień kształtujących	139
F. Zabezpieczenia długu	140
3. Dług wynikający z papierów wartościowych emitowanych przez spółkę przejmowaną (spółki łączące się przez zawiązanie nowej spółki)	142
A. Zakres zastosowania art. 511 § 2 KSH	143
B. Znaczenie pojęcia „praw co najmniej równoważnych”	146

C. Zmiana lub zniesienie zobowiązań z papierów wartościowych w drodze umowy	149
D. Konstrukcja prawna przyjęta w art. 511 § 2 i 3 KSH ..	152
III. Adekwatność terminu „prawa i obowiązki” do określenia zakresu następstwa prawnego	154
§ 3. Wpływ połączenia na niektóre zobowiązania umowne	156
I. Konflikt obowiązków ciążyących na łączących się spółkach	157
II. Szczególne regulacje prawa niemieckiego i holenderskiego	159
III. Stan obecny w prawie polskim	161
§ 4. Skutki sukcesji uniwersalnej	164
I. Wygaśnięcie niektórych praw i obowiązków	164
1. Konfuzja	164
2. Konsolidacja	168
3. Wygaśnięcie zabezpieczeń osobistych	169
II. Ujawnienie przejścia praw w księgach i rejestrach	169
§ 5. Sytuacje prawne i faktyczne dotyczące spółki ulegającej rozwiązaniu w wyniku połączenia	172
I. Posiadanie	173
II. Pełnomocnictwo i prokura	176
III. Podstawowe kwestie dotyczące postępowań sądowych	179
Rozdział IV. Obowiązek oddzielnego zarządu majątkami połączonych spółek	183
§ 1. Cel prowadzenia oddzielnego zarządu	184
I. Zasada jedności majątku stanowiącego przedmiot odpowiedzialności dłużnika	184
II. Odrębność majątków połączonych spółek	186
III. Uzasadnienie celowościowe prowadzenia oddzielnego zarządu w sytuacji łączenia się spółek	188
§ 2. Zgłoszenie żądania w trybie art. 495 § 1 KSH	190
I. Przedmiot zgłoszenia	190
II. Prawa podmiotowe podlegające ochronie	193
III. Charakter zgłaszanych roszczeń	196
1. Roszczenia obejmujące świadczenie dłużnika polegające na <i>dare</i>	198
A. Roszczenia pieniężne	198
B. Roszczenia dotyczące rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku	199
C. Roszczenia dotyczące rzeczy oznaczonych co do tożsamości	199
2. Roszczenia obejmujące świadczenie dłużnika polegające na <i>facere</i>	201

3. Roszczenia obejmujące świadczenie dłużnika polegające na <i>non facere</i> albo <i>pati</i>	204
4. Podsumowanie dotyczące zakresu roszczeń majątkowych podlegających zgłoszeniu	205
IV. Czas powstania roszczeń	207
1. Roszczenia ze stosunków prawnych ze świadczeniem jednorazowym	207
2. Roszczenia ze stosunków prawnych ze świadczeniem okresowym	208
3. Roszczenia ze stosunków prawnych ze świadczeniem ciągłym	211
4. Roszczenia odszkodowawcze	211
V. Roszczenia sporne	212
§ 3. Sposób prowadzenia oddzielnego zarządu	213
I. Możliwość identyfikacji składników aktywów i pasywów oddzielonych mas majątkowych	213
II. Stosowanie zasady surogacji	216
III. Zagadnienia szczególne	219
§ 4. Czas trwania oddzielnego zarządu	220
I. Powstanie obowiązku	220
II. Wygaśnięcie obowiązku	226
1. Określenie ogólnych ram czasowych prowadzenia oddzielnego zarządu	226
2. Zaspokojenie lub zabezpieczenie wierzycieli	227
III. Brak obowiązku prowadzenia oddzielnego zarządu	229
Rozdział V. Pierwszeństwo zaspokojenia z majątku pierwotnej dłużniczki	233
§ 1. Konstrukcja prawa polskiego na tle dawnego prawa niemieckiego i szwajcarskiego	234
I. Dawna regulacja prawa niemieckiego i szwajcarskiego	234
1. Zarys historyczny	234
2. Negatywne implikacje rozwiązania przyjętego w dawnym prawie niemieckim i szwajcarskim	237
II. Prawo polskie	238
1. Uwagi ogólne	238
2. Konstrukcja prawna wprowadzona w Kodeksie handlowym	239
§ 2. Treść przywileju pierwszeństwa zaspokojenia	241
I. Znaczenie pojęcia pierwszeństwa zaspokojenia	241
II. Przedmiot ochrony	246
1. Uwagi ogólne	246

2. Zgłoszenie żądania zapłaty a objęcie przywilejem pierwszeństwa	248
3. Czas powstania roszczeń	250
4. Zakres czasowy ochrony	251
III. Konsekwencje prawne przyznania przywileju pierwszeństwa pierwotnym wierzycielom	251
§ 3. Charakter cywilnoprawny pierwszeństwa z art. 496 § 1 KSH	252
I. Pierwszeństwo w prawie prywatnym	253
II. Pierwszeństwo z art. 496 § 1 KSH	253
§ 4. Pierwszeństwo zaspokojenia w wybranych sytuacjach prawnych	256
I. Prowadzenie egzekucji	257
1. Dopuszczalność egzekucji	257
2. Poglądy doktryny dotyczące podziału sumy uzyskanej z egzekucji	258
3. Analiza możliwych stanów faktycznych	259
4. Konsekwencje konstrukcji prawnej przyjętej w art. 496 § 1 KSH	262
5. Realizacja przywileju pierwszeństwa w postępowaniu egzekucyjnym – próba znalezienia właściwego rozwiązania	263
II. Ogłoszenie upadłości	266
1. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości	267
2. Podział funduszków masy upadłości	269
III. Likwidacja spółki przejmującej	275
§ 5. Pierwszeństwo zaspokojenia a inne instytucje służące ochronie wierzycieli	276
I. Dotychczasowe poglądy doktryny prawa	276
II. Akcja pauliańska	280
1. Zaskarżana czynność prawna	281
2. Niewypłacalność	282
3. Świadomość pokrzywdzenia wierzycieli	283
4. Postawa wierzyciela innej łączącej się spółki	283
III. Powództwo o uznanie umowy za bezskuteczną	284
§ 6. Akcja pauliańska jako niezależny sposób uzyskania pierwszeństwa zaspokojenia	285
I. Celowość zastosowania akcji pauliańskiej do połączenia	286
II. Dopuszczalność zastosowania akcji pauliańskiej w sytuacji łączenia się spółek	287
III. Pierwszeństwo zaspokojenia w sytuacji braku oddzielnego zarządu	289

Rozdział VI. Odpowiedzialność za prowadzenie oddzielnego zarządu	291
§ 1. Uzasadnienie potrzeby wprowadzenia odpowiedzialności z art. 495	
§ 2 KSH	292
I. Odpowiedzialność na zasadach ogólnych	292
II. Przepisy Kodeksu spółek handlowych ustanawiające odpowiedzialność wobec wierzycieli	296
§ 2. Przesłanki odpowiedzialności	299
I. Brak oddzielnego zarządu albo jego wadliwe prowadzenie	300
1. Brak prowadzenia oddzielnej rachunkowości	301
2. Dowolne zaspokajanie wierzycieli	302
3. Dowolne ustanawianie zabezpieczeń	307
4. Prowadzenie egzekucji z majątku spółki niebędącej pierwotną dłużniczką	307
II. Istnienie wierzytelności objętej pierwszeństwem zaspokojenia	308
1. Wymagalność wierzytelności	309
2. Objęcie pierwszeństwem zaspokojenia	310
3. Pieniężny charakter wierzytelności	310
§ 3. Zakres podmiotowy odpowiedzialności	311
I. Członek organu spółki w rozumieniu art. 495 § 2 KSH	311
1. Zarząd	312
2. Rada Nadzorcza	312
3. Komisja rewizyjna	314
4. Inne podmioty odpowiedzialne	316
II. Znaczenie wpisu do rejestru	317
III. Ograniczenie czasowe odpowiedzialności	320
§ 4. Charakter prawny odpowiedzialności z art. 495 § 2 KSH	322
I. Brak obowiązku wykazania szkody – odpowiedzialność za długi	322
II. Niezależność od winy – gwarancyjny charakter odpowiedzialności	325
III. Akcesoryjność odpowiedzialności	328
IV. Współodpowiedzialność spółki i członków jej organów	330
V. Solidarna odpowiedzialność członków organów	335
Rozdział VII. Uprawnienie wierzycieli do żądania zabezpieczenia	
roszczenia	337
§ 1. Przedmiot zabezpieczenia	338
I. Rodzaje roszczeń podlegających zabezpieczeniu	339
1. Roszczenia wynikające z innych aniżeli wierzytelności praw podmiotowych	339
2. Roszczenia niemajątkowe	341
3. Roszczenia wcześniej zabezpieczone	342

---

4. Roszczenia zabezpieczone na podstawie odrębnych przepisów	343
5. Roszczenia objęte przywilejem zaspokojenia	344
6. Roszczenia sporne	345
II. Czas powstania i wymagalność roszczeń	346
1. Data powstania roszczenia a etapy procedury łączenia	347
2. Znaczenie wymagalności roszczenia	349
3. Roszczenia warunkowe i roszczenia przyszłe ze stosunków prawnych o charakterze ciągłym	351
§ 2. Zagrożenie zaspokojenia roszczenia przez połączenie	354
I. Znaczenie pojęcia „zagrożenie zaspokojenia”	354
II. Wpływ połączenia na powstanie zagrożenia zaspokojenia	355
III. Uprawdopodobnienie zagrożenia	358
§ 3. Zgłoszenie żądania zabezpieczenia roszczenia	360
I. Termin zgłoszenia żądania	361
II. Forma zgłoszenia	362
§ 4. Realizacja obowiązku zabezpieczenia	362
I. Podmiot udzielający zabezpieczenia	362
II. Wybór zabezpieczenia	364
III. Dobrowolna realizacja obowiązku zabezpieczenia	368
IV. Dochodzenie uprawnienia na drodze sądowej	370
§ 5. Sposób zabezpieczenia wierzycieli	373
I. Sposoby zabezpieczenia w przypadku dobrowolnej realizacji obowiązku zabezpieczenia	373
1. Zabezpieczenia rzeczowe	374
2. Zabezpieczenia osobiste	375
II. Sposoby zabezpieczenia w przypadku realizacji uprawnienia na drodze sądowej	376
III. Sposób zabezpieczenia a jego przedmiot	381
1. Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych	381
2. Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych	382
§ 6. Zabezpieczenie roszczenia w trybie art. 496 § 2 KSH a oddzielny zarząd majątkami	384
I. Zakres zastosowania	384
II. Udzielenie zabezpieczenia w trybie art. 496 § 2 KSH a przywilej pierwszeństwa zaspokojenia	386
III. Zabezpieczenie roszczenia a oddzielny zarząd majątkami w sytuacji upadłości	389
Zakończenie	393
Indeks rzeczowy	397